אור לצדיק

חמדות גנוזות ופנינים יקרים מעשי הצדיקים
ופעולתם הליכותיהם בקודש ורום מעלתם של
מרנן תלמידי הבעש"ט זי"ע וממשיכי דרכם
אוצר בלום וכלי מלא ברכה מסודר וערוך מתוך
שיחות הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

הרה"ק רבי מנחם מנדל הגר מקוסוב זי"ע

יומא דהילולא
י"ז חשוון תקפ"ו

הרה"ק רבי מנחם מנדל הגר מקוסוב זי"ע נולד בשנת התקכ"ח בעיר קולומיאה לרבי יעקב קופיל חסיד - תלמידו הגדול של הבעש"ט. רבי מנחם מנדל הגר הינו אבי שושלת קוסוב, ואבי שושלת ויז'ניץ, שיצאה משושלת זו.

בצעירותו דבק בסבא הקדוש רבי משה לייב מסאסוב, ממנו ינק את יסודות החסידות, ואף הפך לתלמידו הגדול. עד שקודם פטירתו מסר הרבי מסאסוב את שני ילדיו לתלמידו הגדול רבי מנחם מנדל על מנת שיגדלם וידאג ולחינוכם.

בי"ז בחשוון תקפ"ו נפטר הרבי הקדוש מקוסוב ונקבר בבית הקברות בעירו קוסוב. לאחר פטירתו כתב תלמידו רבי חיים נתן נטע את דברי תורתו ששמע מפי הרבי בדרשות ליל שבת, והודפסו בספר "אהבת שלום".

גדלותו העצומה וקדושתו הנוראה

רבי מנחם מנדל הגר מקוסוב, בעל ה"אהבת שלום" ואבי שושלת חסידות קוסוב שממנה יצאה שושלת ויז'ניץ המפורסמת, ידוע היה בגדלותו העצומה ובקדושתו הנוראה. ויעיד על כך המעשה שלפנינו.

קודם שזרחה שמשו של הרבי, עסק הרבי בתורה ובעבודה בהסתר ובהצנע בדחקות נוראה. הוא גר בבקתה מטה ליפול בקצה העיירה, ובקושי מצא כדי פרנסת בני ביתו שלא יגוועו ברעב. אולם על אף עניותו הרבה לא ויתר הרבי על מצוות הכנסת אורחים.

כה רבה הייתה תשוקתו של הרבי למצווה זו, עד שכל אורח שהיה בא לעיר היה הרבי הקדוש מקוסוב מפציר בו שיבוא להתארח בביתו. אלא שבני העיר ידעו על מצבו הדחוק של רבי מנחם ולא חפצו להכביד עליו באורחים, לכך היו מונעים את האורחים מלבוא לביתו.

בליל שבת אחד, לאחר התפילה, הבחין הרבי באדם שהגיע לעיר. ניגש אליו הרבי ואמר לו "אנא ממך בוא והתארח בביתי, אני ובני ביתי כה חפצים באורחים לסעודת שבת". אותו אדם שעשיר היה, הבחין בבגדיו הבלויים של הרבי והבין שאוכל רב לא יהיה לו בביתו. אולם הדבר לא הטריד אותו כלל מאחר שאוכל רב היה באמתחתו, חפץ הוא רק בקורת גג להניח את עצמותיו.

"אל תלך"

מתפללי בית הכנסת הבחינו שהאורח הולך ומשתכנע להתאכסן בביתו של רבי מנחם מנדל, וכדרכם החלו לרמז לו בידיהם "אל תלך, אין בביתו מה לאכול, זו סעודה שאינה מספקת לבעליה". אולם אותו אורח כה הוקסם ממאור פניו של הרבי הקדוש מקוסוב וחפץ להתארח בביתו. לכך הוא העדיף להתעלם מכל הרמזים של האנשים סביבו.

רבי מנחם מנדל כה שמח, הנה יש לו אורח לכבד את השבת, למרות דלותו הרבה הוא זוכה לקיים את מצוות הכנסת אורחים. מגיע האורח לביתו של רבי מנחם מנדל, ולתדהמתו הרבה הוא רואה בקתה קטנה מטה ליפול. אולם תדהמתו גוברת כאשר הם נכנסים לתוך הבית, במרכז הבקתה עומד שולחן מט ליפול ועליו מפה ונרות, בקבוק קטן של יין ושתי חלות קטנות, אולם חוץ מאלה לא היה שם דבר. לא דגים, לא בשר, שום דבר מאכל נוסף, מאומה.

"אם הייתי יודע שזה המצב לא הייתי בא", אמר האורח לעצמו, "חשבתי שהוא עני, אבל לא חשבתי שעד כדי כך, צדקו בני העיר שבקשו למנוע ממני להתארח בביתו".

אולם הרבי הקדוש מקוסוב לא שם לבו למבטיו המשתאים של האורח, ופצח בשירת שלום עליכם בשמחה ובנעימה. לאחר מכן מזג הרבי מבקבוק היין לתוך כוס קטנה, ופצח בקידוש, 'ויכולו השמים והארץ וכל צבאם', כזה קידוש לא שמע האורח מימיו, הרגיש כיצד הוא נעשה שותף במעשה בראשית. תחושת התרוממות עצומה מלאה את לבו של האורח, בהבינו על שזכה להתארח בביתו של אדם קדוש, אדם שאינו כשאר בני אדם.

אולם התפעלותו לא תמה, לאחר שסיים הרבי לקדש על היין מזג לו הרבי מעט יין בכוסית קטנה, ולתדהמתו הוא הרגיש ביין טעם שלא טעם מימיו, "כיצד יכול אדם כה עני ודל להרשות לעצמו לקנות יין כה משובח?!" חשב האורח.

שעועית בטעם גן עדן!

לאחר הקידוש נטלו בני הבית את ידיהם, והרבי הקדוש בירך על שתי לחמניות קטנות. האורח הופתע כיצד יספיקו שתי לחמניות אלו לכל בני הבית, ואף לאורח. אולם הוא ניחם את עצמו, "באמתחתי יש עוד אוכל העיקר לזכות להתארח בבית קדוש זה".

הרבי שחפץ לקיים את מצוות הכנסת אורחים בעצמו, קם ממקומו והגיש לפני האורח צלחת ובה שעועית קטנה, ואמר בשמחה: "זהו דגים לכבוד שבת המלכה", האורח הביט בצלחת ולא הבין, "דגים? לכבוד? שבת?"

"אכול נא", דחק בו הרבי, "בטוחני שהדגים יערבו לחיכך". בלית ברירה טעם האורח מהשעועית שהונחה לפניו, ובפיו פשט טעם מיוחד. הביט שוב בצלחת אולי טעה, אולי כן הוגשה לפניו מנת דגים. אולם לא, שעועית יש בצלחת, וטעמה טעם גן עדן, דגים כאלו לא טעם האורח העשיר מימיו.

לאחר הדגים, פצח הרבי בשירי השבת, שירי דבקות לקב"ה. כך עברה לה סעודת השבת, שבכל מנה ומנה מגיש לו הרבי מנת שעועית, אולם השעועית הייתה כמו המן, בתחילה היה לה טעם של דגים, לאחר מכן טעם בה האורח טעם מרק, ואף טעם של בשר משובח ולפתן טעם האורח במנת השעועית שהוגשה לו.

סעודה כזו לא אכל מימיו, מעולם לא אכל כל כך מעט בסעודת השבת, אולם מעולם גם לא שבע כך, סעודה זו ערבה לו יותר מכל מיני מטעמים שאכל כל ימיו!

לאחר תפילת שחרית נגשו המתפללים למיודעינו האורח, "נו, איך היה? צדקנו שהזהרנו אותך לא להתארח בביתו, הא? כדאי להאמין ליודעי דבר", נזפו בו מתפללי בית הכנסת.

"אינכם יודעים מה אתם סחים", ענה האורח, "סעודה כזו לא אכלתי מימי! קדושתו של הרבי השפיעה טעם ערב במאכלים, מעולם לא היה לי עונג שבת שכזה!" סיים האורח בנימת ניצחון.

אין זה מופת

מעשה זה אינו מופת של הרבי הקדוש מקוסוב, זוהי המציאות הפשוטה של העולם. בפרשת בראשית נאמר 'ויכולו השמים והארץ וכו', ויברך אלוקים את יום השביעי ויקדש אותו', שואלים חז"ל: במה הקב"ה בירך את יום השבת? בירכו במן.

הרבי הקדוש מקוסוב שכה כיבד את השבת, זכה להרגיש בסעודתיה טעם של מן! מי שכה מכבד את השבת וכה חפץ לענגה, השבת נותנת לו את שנתברכה בו, טעם מן!

ואכן, כותב הרבי הקדוש מקוסוב בספרו אהבת שלום, שאדם שמכבד את השבת וחפץ לענג אותה, השבת גומלת לו במן. ויכול לחוש ולהרגיש בסעודות השבת את המן, ולטעום במאכלי השבת את כל הטעמים שבעולם!

קו השיעורים - קול הלשון: 03-6171077